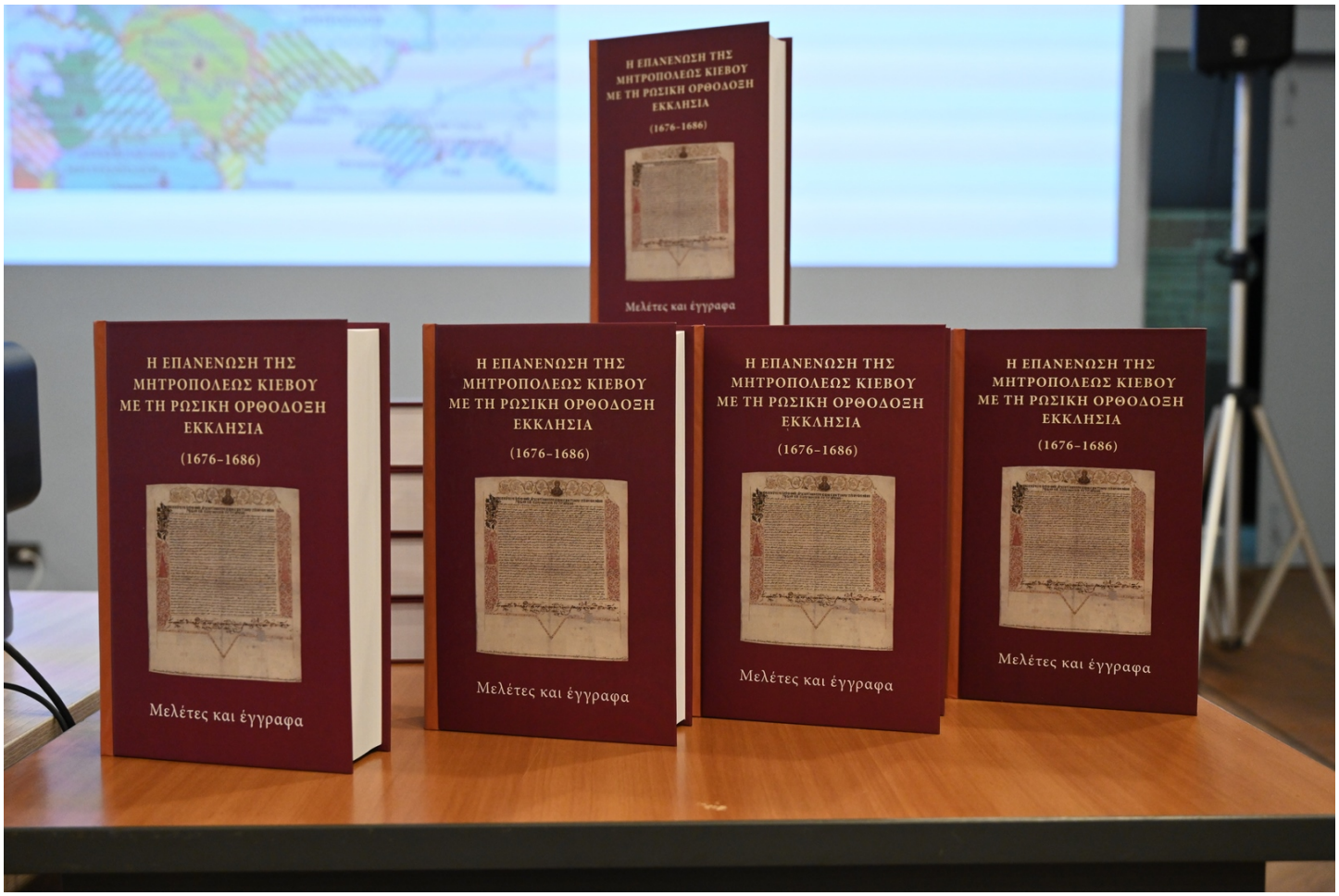
Παρουσιάστηκε στη Μόσχα η ελληνική έκδοση του βιβλίου «Η επανένωση της μητροπόλεως Κιέβου με τη Ρωσική Ορθόδοξη Εκκλησία (1676-1686): μελέτες και έγγραφα»

Πραγματοποιήθηκε στις 5 Μαΐου 2026 στην αίθουσα τελετών της Συνοδικής Βιβλιοθήκης της Ρωσικής Ορθοδόξου Εκκλησίας στη Μόσχα η παρουσίαση της ελληνικής εκδόσεως του βιβλίου «Η επανένωση της μητροπόλεως Κιέβου με τη Ρωσική Ορθόδοξη Εκκλησία (1676–1686): μελέτες και έγγραφα».

Το 2019 ειδικοί του Εκκλησιαστικού Επιστημονικού Κέντρου «Ορθόδοξη Εγκυκλοπαίδεια» και ομάδα κορυφαίων Ρώσων ιστορικών με επικεφαλής τον Μπορίς Φλόρια προετοίμασαν και εξέδωσαν τη ρωσική έκδοση του επιστημονικού έργου, το οποίο αργότερα μεταφράστηκε και εκδόθηκε στην ελληνική γλώσσα.

Στην αρχή της παρουσιάσεως απευθύνθηκε στους παρισταμένους ο αντιπρόεδρος της Επιτροπής Παιδείας της Ρωσικής Ορθοδόξου Εκκλησίας, καθηγούμενος της ιεράς ανδρώας σταυροπηγιακής μονής του Αγίου Ανδρέου του Στρατηλάτου στη Μόσχα πατήρ Διονύσιος Σλιόνοφ, ο οποίος επεσήμανε ότι το βιβλίο περιλαμβάνει όλα τα έγγραφα από τα ρωσικά αρχεία, που αφορούν στην επανένωση της μητροπόλεως Κιέβου με τη Ρωσική Εκκλησία, τα οποία είχαν επισταμένως μελετηθεί και εξετασθεί από κορυφαίους Ρώσους επιστήμονες.

Ο συνολικός αριθμός των εγγράφων της εν λόγω ρωσικής εκδόσεως ανέρχεται σε 246. Τα αρχειακά έγγραφα της ρωσικής εκδόσεως από το Ρωσικό Κρατικό Αρχείο Παλαιών Πράξεων προέρχονται από έξι συλλογές αρχείων. Τα κείμενα στην έκδοση είχαν παρατεθεί βάσει θεματολογικής και χρονολογικής σειράς. Η έκδοση ολοκληρώνεται με τη μελέτη «Μορφές μνημονεύσεως των ιεραρχών της Εκκλησίες κατά τη Θεία Λειτουργία στη ρωσική και την ουκρανική παράδοση»: 1) βυζαντινοί τύποι, 2) αρχική παράδοση (το Κίεβο και η Ρως της Μοσχοβίας μέχρι τον 16ο αι.), 3) οι πρώτες μεταβολές αρχίζοντας από το μεταίχμιο του 16ου - 17ου αι., 4) η διαμόρφωση της νέας παραδόσεως από τα μέσα του 16ου αι., 5) η οριστική κωδικοποίηση της παραδόσεως από το 18ο αι.

«Το κύρος των πράξεων του έτους 1686 δεν αμφισβητήθηκε από καμία τοπική Ορθόδοξη Εκκλησία. Πολύ περισσότερο, η ίδια η Εκκλησία Κωνσταντινουπόλεως άνευ όρων αναγνώριζε την πλήρη δικαιοδοσία της Ρωσικής Εκκλησίας επί της ιεράς μητροπόλεως Κιέβου. Τούτο μαρτυρούν τα "Συνταγμάτια" των επισκόπων, οι κανονικές συλλογές, οι επίσημες εκδόσεις του Πατριαρχείου Κωνσταντινουπόλεως 18ο – 19 αι., καθώς και η επίσημη αλληλογραφία του Φαναρίου με τη Ρωσική Εκκλησία», τόνισε ο πατήρ Διονύσιος.

Το 17 αι. η προσωρινού χαρακτήρα διχοτόμηση της Ρωσικής Εκκλησίας σε Πατριαρχείο Μόσχας και ιερά μητρόπολη Κιέβου ολοκληρώθηκε με την επανένωση και στην επίτευξη αυτού συνέβαλε σημαντικά η Ορθόδοξη Εκκλησία Κωνσταντινουπόλεως, η οποία αναγνώρισε την πλήρη δικαιοδοσία της Ρωσικής Ορθοδόξου Εκκλησίας επί της ιεράς μητροπόλεως Κιέβου. «Δυστυχώς, η σημερινή θέση του Πατριαρχείου Κωνσταντινουπόλεως άλλαξε στην αντίθετη της», υπογράμμισε ο ηγούμενος Διονύσιος και συνέχισε: «Βάσει της θεωρίας του πρωτείου του Πατριάρχη Κωνσταντινουπόλεως το Πατριαρχείο Κωνσταντινουπόλεως συνέδραμε στη δημιουργία της μη κανονικής "Ορθοδόξου Εκκλησίας της Ουκρανίας", στην οποία χορήγησε αθέμιτη "αυτοκεφαλία". Αυτή η περιφρόνηση της ιστορικής αλήθειας και των ιεροκανονικών αρχών οδήγησε και οδηγεί σε βαθείς και επώδυνους διχασμούς στους κόλπους της οικουμενικής Ορθοδοξίας».

Ακολούθησε η παρέμβαση του συμβούλου του Πατριάρχη Μόσχας και Πασών των Ρωσσιών πρωθιερέα Νικολάου Μπαλασόφ, ο οποίος επεσήμανε: «Ο Αγιώτατος Πατριάρχης Κύριλλος έκρινε ότι στη διαμάχη που ξέσπασε για την ιστορία, το κανονικό καθεστώς, την επανένωση της ιεράς μητροπόλεως Κιέβου με το Πατριαρχείο Μόσχας χρειάζεται να αναληφθεί η πλέον υπεύθυνη αρχειακή έρευνα και να μελετηθεί όλο το σώμα των εγγράφων. Όχι μεμονωμένα κείμενα, αλλά όλο το σώμα των κειμένων να δοθεί στη διάθεση των φιλομαθών αναγνωστών, προκειμένου ο καθένας να μπορέσει να αποτιμήσει την αξιοπιστία των μεν ή δε επίμαχων ισχυρισμών, που αφορούν στον προσωρινό ή τον μόνιμο χαρακτήρα της επανενώσεως της ιεράς μητροπόλεως Κιέβου με το

Πατριαρχείο Μόσχας».

Σύμφωνα με τον πατέρα Νικόλαο τούτο το έργο κράτησε πολύ χρόνο και σπουδαίοι επιστήμονες εργάστηκαν γι' αυτό. Αλλά τελικά κατέστη κατανοητό ότι συγκρίνοντας τις πολύ ελλιπείς συλλογές κειμένων στην ελληνική γλώσσα, που έδωσε στη δημοσιότητα το Πατριαρχείο Κωνσταντινουπόλεως, χρειάζεται «αυτός ο πλούτος της ιστορικής κληρονομιάς να καταστεί προσβάσιμος και για τον Έλληνα αναγνώστη, να του δοθεί αυτή η δυνατότητα».

«Είμαι ευτυχής που αυτή η εργασία ολοκληρώθηκε. Κατ' αυτόν τον τρόπο εκπληρώσαμε την ευλογία του Πατριάρχη μας. Θα θέλαμε τα κείμενα αυτά να καταστούν κτήμα του επιστημονικού κοινού, μεταξύ άλλων και εκτός Ρωσίας», είπε ολοκληρώνοντας την παρέμβασή του ο πρωθιερέας Νικόλαος Μπαλασόφ.

Στη συνέχεια στο ακροατήριο απευθύνθηκε ο αντιπρόεδρος του Τμήματος Εξωτερικών Εκκλησιαστικών Σχέσεων του Πατριαρχείου Μόσχας πρωθιερέας Ίγκορ Γιακιμτσούκ, ο οποίος διαβίβασε εγκάρδιο χαιρετισμό και ευχές εκ μέρους του προέδρου του ΤΕΕΣ μητροπολίτη Βολοκολάμσκ Αντώνιο.

Το στέλεχος της Γραφείου Μεταφράσεων του ΤΕΕΣ ιερέας Ανατόλιος Τσουριακόφ, ο οποίος συμμετείχε στη μετάφραση των εγγράφων, στη παρέμβασή του εξέφρασε την ελπίδα ότι η ύπο παρουσίαση ελληνική μετάφραση των κειμένων για την επανένωση της ιεράς μητροπόλεως Κιέβου με τη Ρωσική Εκκλησία θα έχει ανταπόκριση των αναγνωστών στον ελληνόφωνο κόσμο και θα «συμβάλει στην καλύτερη κατανόηση εκ μέρους των Ελλήνων αδελφών μας της εκκλησιαστικής πολιτικής καταστάσεως εκείνης της εποχής, θα προσφέρει τον όβολό της στη διευθέτηση της όχι εύκολης καταστάσεως που διαμορφώθηκε στις διορθόδοξες σχέσεις σήμερα και οφείλεται στην εκκλησιαστική κρίση, διχασμό και διώξεις κατά της Ορθοδόξου Εκκλησίας στην Ουκρανία».

Επιπλέον, στο πλαίσιο της παρουσιάσεως ο ηγούμενος Διονύσιος Σλιόνοφ ανέγνωσε την εισήγησή του με τίτλο «Σχετικά με το "δικαίωμα" ή την "άδεια" του χειροτονείν στη συζήτηση για την επανένωση της μητροπόλεως Κιέβου με τη Ρωσική Ορθόδοξη Εκκλησία».

Στην παρουσίαση ακόμη μίλησαν ο ειδικός στον τομέα ιστορίας και πολιτισμού του Βυζαντίου πρωθιερέας Ουαλεντίνος Άσμους, ο υφηγητής της έδρας Εκκλησιαστικής Ιστορίας και Εκκλησιαστικού Δικαίου, υπεύθυνος του Εργαστηρίου Ιστορικών Λειτουργικών Μελετών του Θεολογικού Ινστιτούτου Μεταπτυχιακών Σπουδών ιερέας Μιχαήλ Ζελτόφ, ο Δρ. Θεολογίας και υπεύθυνος του Εργαστηρίου Μελετών των Εκκλησιαστικών Θεσμών του Ορθοδόξου Πανεπιστημίου Ανθρωπιστικών Σπουδών «Ο Άγιος Τύχων» ιερέας Παύλος Γερμίλοφ, η Δρ. Ιστορίας και επιστημονική συνεργάτιδα του Ινστιτούτου Ρωσικής Γλώσσας Β. Βινογκράντοφ Ζ. Όμπορνεβα, ο Δρ. Ιστορίας και καθηγητής της έδρας Ιστορίας της Εκκλησίας στην Ιστορική Σχολή του

Πανεπιστημίου Λομονοσόφ Αθανάσιος Ζωϊτάκης.

Ακόμη παρεμβάσεις έκαναν ο προϊστάμενος της έδρας Κλασικής Φιλολογίας του Πανεπιστημίου Λομονόσοφ Δρ. Φιλολογίας Α. Σόλοποφ, ο Δρ. Φιλολογίας και κορυφαίος επιστημονικός συνεργάτης του Ισντιτούτου Ρωσικής Γλώσσας Β. Βινογκράντοφ Κ. Μαξιμόβιτς, η διευθύντρια του Κέντρου Ελληνικού Πολιτισμού στη Μόσχα Θεοδώρα Γιαννίτση.

***

Στις 27 Οκτωβρίου 2020 πραγματοποιήθηκε στη Θεολογική Ακαδημία Κιέβου στο πλαίσιο του ΙΒ΄ Διεθνούς Επιστημονικού Πρακτικού Συνεδρίου με θέμα «Θεολογική και θύραθεν παιδεία: ιστορία των αμοιβαίων σχέσεων – σύγχρονη εποχή – προοπτικές» η παρουσίαση της συλλογής κειμένων «Η επανένωση της μητροπόλεως Κιέβου με τη Ρωσική Ορθόδοξη Εκκλησία. 1676-1686. Μελέτες και έγγραφα».

Στις 16 Σεπτεμβρίου 2021 η παρουσίαση της εν λόγω συλλογής πραγματοποιήθηκε στην αίθουσα του Αγίου Σεργίου στον ιερό καθεδρικό ναό του Σωτήρος Χριστού στο πλαίσιο του συνεδρίου της Συνοδικής Βιβλικής Θεολογικής Επιτροπής «Η ανά την οικουμένη Ορθοδοξία: το πρωτείο και η συνοδικότητα υπό το φως της ορθοδόξου διδασκαλίας».

Η έκδοση της συλλογής, που προετοιμάσθηκε από το εκκλησιαστικό επιστημονικό κέντρο «Ορθόδοξη Εγκυκλοπαίδεια», κατέστη ιστορική ιεροκανονική αντίδραση στα γεγονότα, τα οποία σχετίζονται με το ανακοινωθέν του Πατριαρχείου Κωνσταντινουπόλεως για την «άρση» της ισχύος της Συνοδικής Πράξεως του 1686 σχετικά με τη μεταβίβαση της μητροπόλεως Κιέβου υπό τη δικαιοδοσία της Ρωσικής Ορθοδόξου Εκκλησίας και την «αναγνώριση της αυτοκεφαλίας» του σχισματικού μορφώματος της «Ορθοδόξου Εκκλησίας της Ουκρανίας».

Η έκδοση προσφέρει μια επίκαιρη ιστορική ιεροκανονική απάντηση στις μονομερείς ενέργειες του Πατριαρχείου Κωνσταντινουπόλεως στο κανονικό έδαφος της Ουκρανικής Ορθοδόξου Εκκλησίας και τις προσπάθειες αναθεωρήσεως της ιστορικής του αποφάσεως του 1686 για την επανένωση της μητροπόλεως Κιέβου με τη Ρωσική Ορθόδοξη Εκκλησία.

Τα έγγραφα αποδεικνύουν ανάγλυφα ότι η απόφαση μεταβιβάσεως της μητροπόλεως Κιέβου στη Ρωσική Ορθόδοξη Εκκλησία εκείνο το διάστημα αποτελούσε τη μοναδική λύση για τη διαφύλαξη της Ορθοδοξίας στο έδαφος της Πολωνο-Λιθουανικής Κοινοπολιτείας. Η πρωτοβουλία επανενώσεως με τη Ρωσική Ορθόδοξη Εκκλησία προερχόταν από τον ουκρανικό λαό, την ίδια την ιερά μητρόπολη Κιέβου, τον ευαγή κλήρο και τους πιστούς της και παρά τις πρόσφατες αξιώσεις

του Πατριαρχείου Κωνσταντινουπόλεως η απόφασή του το 1686 για τη μεταβίβαση της μητροπόλεως Κιέβου στη Ρωσική Ορθόδοξη Εκκλησίας δεν ήταν περιορισμένη ως προς τον χρόνο και τις αρμοδιότητες, δηλαδή ήταν τελική και δεν υφίστατο αναιρέσεως.

Μια πηγή: https://mospat.ru/gr/news/94253/